

Права та обов'язки іноземців

Data publikacji: 29.09.2019 Data modyfikacji: 29.09.2019 Departament Rynku Pracy MRPiPS

Вимога щодо законного перебування іноземця в Польщі

Для того, щоб іноземець із країни, що не є членом ЄС, легально працював у Польщі, повинен:

- мати документ про його допуск до польського ринку праці - дозвіл на роботу, дозвіл на сезонну роботу, декларацію про доручення виконання роботи іноземцю (можливо, звільнення від цієї вимоги за спеціальними положеннями) або тимчасовий дозвіл на проживання та роботу;
- мати право на проживання, основа якого повинно давати право на виконання робіт (наприклад, відповідна віза або дозвіл на проживання);

Право проживання, яке може бути пов'язане з правом на роботу в Польщі:

- **на підставі візи**, за винятком віз, виданих для цілей: туристичної, тимчасової охорони та прибуття з гуманітарних причин через інтерес держави або міжнародних зобов'язань (це візи, зазначені у ст. 60 частина 1 пункти 1, 22 або 23 Закону від 12 грудня 2013 року про іноземців);
- відповідно до ст. 108 частина 1 пункт 2 (**відмітка в проїзному документі** що підтверджує подання заяви на дозвіл на тимчасове проживання - перебування є законним до винесення остаточного рішення) або ст. 206 частина 1 пункт 2 (штамп в проїзному документі, що підтверджує подання заяви на дозвіл на постійне проживання - перебування є законним до моменту винесення остаточного рішення) Закону від 12 грудня 2013 року про іноземців або на підставі відбитка штампа, що міститься в проїзному документі, який підтверджує подання заяву на дозвіл на проживання довготермінового резидента Європейського Союзу, якщо безпосередньо перед поданням заяви мав право працювати на території Республіки Польща;
- **на підставі дозволу на тимчасове проживання**, крім дозволу, наданого у зв'язку з обставиною, зазначеною у ст. 181 частина 1 Закону від 12 грудня 2013 року про іноземців (це дозвіл на тимчасове проживання, наданий у зв'язку з необхідністю короткого перебування іноземця на території Республіки Польща, що є наслідком зобов'язання з'явитися перед польським державним органом, важливого інтересу іноземця чи інтересу Республіки Польща);
- на підставі **візи, виданої іншою країною Шенгену**,
- на підставі **посвідки на проживання, виданої іншою державою Шенгену**,
- у рамках **безвізового руху**.

Іноземець, який легально працює в Польщі, має право до:

- винагороди не нижчої ніж зазначена у дозволі на роботу іноземця, декларації про доручення роботи іноземцю або тимчасовому проживанню та дозволу на роботу;
- одержання одного примірника дозволу на роботу або оригіналу декларації, поданої роботодавцем у бюро праці повіту та внесеної до реєстру декларацій;
- отримання письмового договору, який є підставою для виконання робіт, зрозумілою для нього мові.

Види договорів

У Польщі можна виконувати роботи на підставі різних договорів (наприклад, трудового договору чи цивільно-правових договорів - таких як договір поручення або договір на виконання конкретної роботи). Тип договору пов'язаний з різним характером роботи та різним обсягом прав та обов'язків

роботодавця та працівника.

Працівнику найбільше прав і найширший захист надає трудовий договір - працівник за ним має право, в т.ч. до:

- захист від розірвання трудового договору для певних категорій працівників (в першу чергу працівників, які перебувають на лікарняному, під час відпусток, вагітних працівників, працівників пенсійного віку);
- визначення робочого часу та права на відпочинок;
- оплачуваної відпустки;
- винагороди у випадку хвороби;
- визначення детальних правил розірвання договору;
- винагорода за понаднормову роботу (за час, визначений Трудовим кодексом);
- принаймні мінімальна зарплата (у 2019 році мінімальна зарплата в Польщі становить 2,250,00 злотих брутто - вона зменшується на суму внесків на соціальне страхування та авансового податку на прибуток).

Що повинен містити трудовий договір?

Окрім зазначення роботодавця та працівника, типу договору та дати його укладення - повинен вказувати наступне:

- вид роботи (найменування посади, функції та опис обсягу обов'язків працівника);
- місце виконання роботи;
- винагорода, що відповідає типу робіт: дата початку роботи - якщо вона не зазначена в договорі, то передбачається, що це день підписання договору;
- робочий час.

Трудовий договір не може містити положень, менш сприятливих для працівника, ніж передбачені Трудовим кодексом.

Роботодавець, який укладає трудовий договір, зобов'язаний зареєструвати працівника до соціального забезпечення протягом 7 днів з дня початку роботи.

Цивільно-правові договори

Це договори, врегульовані Цивільним кодексом. Найпоширенішими цивільно-правовими договорами є:

- Договір поручення
- Договір на виконання конкретної роботи.

Важливо: Укладення роботодавцем договору на виконання конкретної роботи не може бути способом обійти положення Трудового кодексу або зменшити витрати на працевлаштування іноземця! Укладення цивільно-правового договору в умовах, коли має бути укладений трудовий договір (включаючи роботу під наглядом, у встановлені години та в певному місці), є порушенням трудового законодавства і карається штрафом.

Важливо: Для договорів поручення (ст. 734 Цивільного кодексу) та договорів, щодо яких застосовуються положення про поручення (ст. 750 Цивільного кодексу) застосовується мінімальна погодинна ставка - на даний момент становить 14,70 злотих брутто.

Важливо: Для деяких цивільно-правових договорів, наприклад, договорів поручення, роботодавець зобов'язаний подавати працівника до соціального страхування! Роботодавець (замовник) має 7 днів для цього після того, як працівник розпочне роботу.

Реєстрація іноземця як безробітного

Іноземці, які втратили роботу, **мають право зареєструватися в бюро праці повіту як безробітні**, якщо вони мають один з таких прав проживання:

- статус біженця;
- дозвіл на постійне проживання;
- дозвіл на проживання довготермінового резидента Європейського Союзу;
- дозвіл на тимчасове проживання, наданий з метою виконання висококваліфікованої роботи;
- дозвіл на тимчасове проживання, наданий з метою проведення наукових досліджень;
- дозвіл на тимчасове проживання, наданий у зв'язку з наданням дозволу на проживання довготермінового резидента ЄС в іншій країні ЄС;
- дозвіл на проживання з гуманітарних міркувань або толерантне перебування;
- у зв'язку із застосуванням тимчасового або допоміжного захисту в Польщі;
- дозвіл на тимчасове проживання члена сім'ї громадянина Польщі або штамп в проїзному документі, що підтверджує подання заяви на тимчасовий, постійний або довгостроковий дозвіл на проживання в ЄС, якщо мали дозвіл на тимчасове проживання безпосередньо перед подачею заяви;
- дозвіл на тимчасове проживання та роботу або віза, видана з метою роботи, за умови, що безпосередньо перед реєстрацією як безробітні вони постійно працювали в Польщі протягом принаймні 6 місяців

та відповідати умовам, встановленим Законом про сприяння зайнятості та інститутам ринку праці.

Права іноземців, зареєстрованих як безробітні

Після реєстрації ці люди отримають доступ до допомоги по безробіттю та послуг на ринку праці, тобто посередництва праці, професійного консультування та професійної інформації, допомоги в активному пошуку роботи та участі у навчанні, організованому бюро праці. Крім того, вони підлягатимуть медичному страхуванню і, таким чином, отримуватимуть безкоштовну медичну допомогу. Що стосується іноземців, які мають дозвіл на тимчасове проживання та роботу (так званий єдиний дозвіл) та візу, видану з метою роботи, участь у навчанні не включатиме фінансову допомогу, пов'язану з подальшим навчанням, яв рамках післядипломної підготовки та навчання. Зареєстрований іноземець також може мати **право на допомогу по безробіттю**, якщо він перебуває на підставі однієї з вищезгаданих підстав проживання та відповідає умовам набуття цього права, визначеним в Законі про сприяння зайнятості та інститутам ринку праці (як правило, вони включають обов'язок виконувати роботу та сплачувати внески в Фонд Праці загалом 365 днів протягом 18 місяців до дати реєстрації як безробітна особа).

Реєстрація іноземця як особи, яка шукає роботу

Іноземці, які не відповідають умовам реєстрації як безробітні, можуть зареєструватися як особи, які шукають роботу. Отримують доступ до послуг, що надаються бюро праці, в т.ч. для працевлаштування та професійного консультування.

Послуги на ринку праці, доступні особам, які не зареєстровані в бюро праці повіту

Іноземці, які мають дозвіл на тимчасове проживання та роботу або візу, видану з метою виконання роботи чи іншого дозволу на тимчасове проживання - незалежно від того, зареєстровані вони як безробітні чи особи, які шукають роботу - можуть користатися з:

1. загальнодоступних послуг посередництва роботи що надаються бюро праці
2. інформація про професії, ринок праці, а також можливості навчання та освіти, що надаються бюро праці;
3. інформаційні та електронні бази даних для набуття навичок пошуку роботи та самозайнятості.

Право на користування допомогою та послугами на ринку праці залежить від виду права перебування, яким володіє іноземець і існує лише під час його дії. Після відкликання візи або дозволу на тимчасове проживання або після закінчення строку дії цих документів іноземець втрачає статус безробітного або особи, яка шукає роботу.